

Ο Διόνυσος ή Βάκχος λατρευόταν φανατικά στον Ορχομενό της Βοιωτίας αλλά οι κόρες του μυθικού βασιλιά Μινύα, οι Μινυάδες (Λευκίππη, Αλκιθόη και Αρσίππη), περιφρονούσαν τις τελετές. Ο θεός θύμωσε με την ασέβειά τους και τις τρέλανε. Το ίδιο έκανε και στις κόρες του Προίτου, βασιλιά της Τίρυνθας: Πάνω στα δέκα χρόνια της βασιλείας του, ο Προίτος είδε τις κόρες του Ιφινόη, Ιφιάνασσα και Λυσίππη να μανιάζουν και να τρέχουν ουρλιάζοντας άγρια στην εξοχή. Αυτές ξαναβρήκαν τα λογικά τους, μετά από μεγάλες περιπέτειες. Οι κόρες του Μινύα, όχι. Γεμάτες μανία, ρίχτηκαν στον Ίπασσο, τον γιο της Λευκίππης, τον κατασπάραξαν κι έπειτα έφυγαν στα βουνά. Από τότε, οι γυναίκες απόγονοι του Μινύα ονομάζονταν “ολειαι”, ολέθριες. Και υποχρεώνονταν σε βαρύ τίμημα:

Στο βουνό της Γρανίτσας, το αρχαίο Λαφύστιο, οι κάτοικοι του Ορχομενού, επί τέσσερις συνεχείς νύχτες, τελούσαν τα Αγριώνια, προς τιμή του Αγριώνιου Διονύσου. Τις τρεις πρώτες νύχτες, γυναίκες του Ορχομενού, με παρθένες του οίκου του Μινύα ανάμεσά τους, περιφέρονταν εκστασιασμένες στο βουνό ψάχνοντας να βρουν τον Διόνυσο, καλώντας τον να παρουσιαστεί. Αποκαμωμένες, την τέταρτη νύχτα ετοιμάζαν συμπόσιο και το έριχναν στο φαγοπότι. Την γιορτή παρακολουθούσαν υποχρεωτικά οι άνδρες της οικογένειας του Μινύα, ντυμένοι με κουρέλια, βρόμικοι και τελείως αμέτοχοι στα δρώμενα. Πάνω στην έξαψη, εμφανιζόταν ο ιερέας του Διονύσου, μεταμφιεσμένος σε δαίμονα εχθρό του θεού και με γυμνό ξίφος έστρωνε τις γυναίκες στο κινήγι, χωρίς οι άνδρες να έχουν το δικαίωμα να επέμβουν. Οι γυναίκες έφευγαν πανικόβλητες αλλά ο ιερέας κυνηγούσε κυρίως τις παρθένες από την οικογένεια του Μινύα. Όποια προλάβαινε πρώτη, τη σκότωνε θυσιάζοντάς την στον Βάκχο.

Αργότερα, όταν πια δεν υπήρχαν απόγονοι του έτσι κι αλλιώς μυθικού Μινύα, ο ιερέας θυσίαζε την όποια παρθένα έπιανε πρώτη. Μετά, το έθιμο ατόνησε. Στους ιστορικούς χρόνους, η σφαγή της παρθένας είχε αντικατασταθεί από συμβολική θυσία. Μια μόνο φορά, πολύ αργότερα, στα χρόνια του Πλουτάρχου (2^{ος} μ.Χ. αιώνας), ο ιερέας Ζώιλος θέλησε να τηρήσει το έθιμο κι έσφαξε μια παρθένα. Αποτέλεσμα ήταν οι Ρωμαίοι κατακτητές να απαγορεύσουν τις τελετές, ο Ορχομενός να πληρώσει βαρύ πρόστιμο και η οικογένεια του Ζώιλου να αποκλειστεί από το ιερατικό επάγγελμα.

Ήταν τα χρόνια του αυτοκράτορα Αδριανού, που προσπαθούσε να εξαλείψει το φαινόμενο των ανθρωποθυσιών από τη ρωμαϊκή λατρεία, αφού ανάλογα κρούσματα δεν έλειπαν ούτε από την ίδια τη Ρώμη. Η ανθρωποθυσία είχε βαθιές ακόμα ρίζες, καθώς ερχόταν από τους Εβραίους (θυσία του Αβραάμ), τους Αιγυπτίους και τους Φοίνικες, που θυσίαζαν στον

Μολώχ. Ήταν η βάρβαρη στα μάτια μας αναπαράσταση του θανάτου και της ανάστασης της βλάστησης, με την διαφορά πως, όσα μαγικά κι αν γίνονταν, η θυσιασμένη παρθένα δεν επανερχόταν στη ζωή.

(τελευταία επεξεργασία, 15 Ιανουαρίου 2021)